

ОГЛЯДИ

DOI: 10.31651/2076-5908-2018-2-133-135

ПРО РОБОТУ ЧЕТВЕРТИХ «ІСТОРИОГРАФІЧНИХ СТУДІЙ»

25 – 28 травня 2018 р. у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка відбулися Четверті «Історіографічні студії». Модератор пленарного засідання, професор кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Віталій Тельвак познайомив присутніх з історією, особливостями та сьогоденням вищого навчального закладу. Учасникам засідання цікаво було дізнатися про те, що за часів імперії Габсбургів та Другої Речі Посполитої в приміщенні університету була гімназія, у якій навчалися Іван Франко, Василь Стефаник, Григорій Косак, Бруно Шульц, Лесь Мартович, Іван Макух та інші видатні постаті Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.

Наукові доповіді охопили широке коло питань вітчизняної та зарубіжної історіографії. Зокрема, проректор із наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького професор Сергій Корновенко, презентуючи колективну монографію «Великий перелом» на селі. Фінал селянської революції (1929–1933 рр.)», відзначив, що в новітній українській історіографії цілком домінує незаангажоване вивчення Голодомору, продрозкладки, «розкуркулення» та колективізації. Учений проаналізував види більшовицького податкового і адміністративного тиску на селі, зазначивши, що податкова історія та «репресологія» є новими напрямками в історіографії.

Науковий дискурс професійно продовжив викладач вищої категорії Черкаського художньо-технічного коледжу, кандидат історичних наук Андрій Берестовий. Порівнюючи грошові та натуральні повинності українського селянства у другій половині ХІХ ст. з радянським періодом, історик зазначив, що податково-реквізиційна політика більшовиків призвела до трьох голодоморів в Україні, а колгоспна система була новою формою закріпачення селян.

Професор кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Олександр Федьков охарактеризував динаміку переосмислення вивчення історії української соціал-демократії. Радянський тоталітарний час історик назвав «історіографічною перервою» в дослідженні Української соціал-демократичної спілки – однієї з наймасовіших та найвпливовіших політичних організацій у Наддніпрянській Україні на початку ХХ ст.

Здобутки сучасної світської та церковної історіографії щодо становища православної церкви в міжвоєнний період порівняв завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили професор Олександр Тригуб. На прикладі публікацій фахового журналу «ЕМІНАК», головним редактором якого є Олександр Петрович, учений констатував кількісне зростання теоретико-історіографічних досліджень за останні роки.

Доцент Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Юрій Степанчук розглянув ідеологічні та інтелектуальні передумови формування образу Богдана Хмельницького в сучасній польській історіографії. Науковець обґрунтував, що новітні інтерпретації постаті українського гетьмана та подій Національно-визвольної війни середини XVII ст. опираються на потужну політичну та ідеологічну спадщину польського суспільства.

Великий інтерес в учасників наукового зібрання викликали книги, презентовані автором – професором Віталієм Тельваком. Його ґрунтовні дослідження присвячені всебічному аналізу життя та діяльності Михайла Грушевського. Учений повідомив, що нещодавно в одному з архівів Варшави він виявив документи німецькою мовою, а саме – скарги керівництва Львівського університету на те, що М. Грушевський наполегливо домагався спілкуватися на засіданнях ради факультету лише українською мовою.

Пленарне засідання Четвертих «Історіографічних студій» відбувалося у форматі «круглого столу», що давало можливість учасникам засідання змістовно й толерантно дискутувати на кожен із вищезазначених наукових тем.

Під час секційної роботи учасники зібрання мали можливість дослідити колоритну історико-культурну спадщину Дрогобича та його району. Першою локацією науково-практичного дискурсу стала територія найстарішого промислового підприємства України – Дрогобицького солеварного заводу, який безперервно працює з 1250 року. Ознайомившись з технологіями видобування соляної ропи та виварювання солі, які не змінювалися упродовж століть, науковці проїхали одним із стародавніх маршрутів перевезення дрогобицької солі в країни центральної Європи Дрогобич - Тустань.

Тустань – оборонний, адміністративний та митний пункт (XIII ст.) на кордоні Галицько-Волинської держави та Угорщини, розташований на скелях, висотою до 100 метрів. Учасники наукового зібрання мали нагоду краще дізнатися про драматичне минуле Тустані, яке є невід'ємною складовою історії віковичної боротьби українського народу проти його поневолювачів. Доречно відзначити, що у 1970 році саме в цій природній фортеці відбувалися зйомки художнього кінофільму «Захар Беркут».

Одним із завдань чергових «Історіографічних студій» було ознайомлення з культурою, способом життя та побутом двох етнографічних груп нашого народу – гуцулів та бойків. Мандруючи мальовничими маршрутами «Карпатського зеленого туризму», історики відвідали музеї народної архітектури і побуту; обстежили та порівняли традиційну житлову архітектуру; оглянули пам'ятки давньої української сакральної архітектури; спілкувалися з місцевими жителями, які зберегли багато регіональних звичаїв та обрядів.

Науковці побували в одному з гірських центрів зеленого туризму – с. Довге Дрогобицького району, яке розкинулось у долині по берегах річки Стрий. З особливостями відносно нового для України виду підприємницької діяльності ознайомив кандидат педагогічних наук, краєзнавець, учитель місцевої школи – Володимир Петриків. За його словами, екотуризм широко розвивається та набирає популярності, особливо серед міських жителів. Краєзнавець ознайомив присутніх із довкіллям, культурою та історією навколишніх сіл. Зокрема, провів екскурсію до одного з найвищих карпатських водоспадів та показав місце однієї з останніх криївок УПА.

Естетичне задоволення учасники зібрання отримали від побачених історичних пам'яток Дрогобича. Однією з окрас міста є дерев'яна церква святого Юра (XV ст.) – унікальна пам'ятка галицької архітектури, яка внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Увесь інтер'єр цієї церкви оздоблений стінописом з біблійних сюжетів, проте збагачений декоративним орнаментом зооморфного та рослинного характеру, що є відголосками язичницького світогляду. Ще однією перлиною історичної архітектури та візиткою Дрогобича є костел святого Варфоломія, який входить до переліку містичних та таємничих храмів України. Збудований у готичному стилі у XIV ст., храм залишається однією з найстаріших з-поміж збережених споруд Дрогобича.

Насамкінець хочу зазначити, що «Історіографічні студії», як і інші науково-практичні заходи, мають важливе значення для відродження історичної пам'яті нашого народу. Американський письменник і філософ Р.П. Уоррен зауважував, що історична пам'ять є одним із важливих чинників консолідації суспільства поряд з мовою та культурними традиціями.

Ю. С. Степанчук

докторант Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: iiepp@ukr.net

*Одержано редакцією 10.04.2018
Прийнято до публікації 02.06.2018*